

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής : Δ. Η. ΤΑΓΚΟΛΙΟΥΛΟΣ

Συντάχτης : Ν. Α. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, 'Αρ. 11, ΑΘΗΝΑ.

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ : Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό θρ. χρ. 12 1/2. — Για τις επαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες συνδρομές (3 δρ την τριμηνία). — Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἢ δὲ στέλει μπροστά τὴ συνδρομὴ του.

20 ΛΕΦΤΑ Τὸ ΦΥΛΛΟ, 20. — Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμὴ. **ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ** στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κηδόνια, καὶ στίς επαρχίες στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

"Ένας λίβελλος — Ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ἡ κ. κυκλοφορία — Ἡ ἐκκαθάριση — Ἐύπνα, σὺν Ἀστρονόμῳ !... — Οἱ Νεότουρκοι κ' ἐμεῖς.

ΕΝΑΣ λίβελλος κυκλοφόρησε τὴν περασμένη βδομάδα, ἕνας ἄτιμος καὶ κακοηθέστατος λίβελλος, πού χωρὶς νάναφέρνει ὀρισμένα γεγονότα, μὰ ἔτσι ἀόριστα καὶ σατανικά, καταγγέλλει δυὸ ὑπάλληλους τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν (ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὁ κ. Ι. Δραγούμης, ὁ Ἴδας δηλ.) πὼς πλαστογραφήσαν τὴν ὑπογραφή τοῦ Ὑπουργοῦ, πὼς καταχραστήκανε χρήματα 1 ε ρ ἄ καὶ πὼς ἐνεργήσαν νὰ δολοφονηθοῦνε δυὸ πολῖτες Ἕλληνας. Ὁ κόσμος δυστυχῶς πρόσεξε σ' αὐτὸ τὸ λιβελλογράφημα καὶ τὸ σκοτάδι, ἔγραψε μάλιστα τὸ «Σκῆπτρ» καὶ μὴ ἄλλη ἡμερίδα κάτι θολὰ καὶ μπερδεμένα γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, κ' ἔτσι ἀναγκάζομαστε νὰ μιλήσουμε σήμερα καὶ μεῖς, ἂν καὶ μόνον τὸνομα τοῦ Ἴδα εἶταν ἀρκετὸ νὰ μᾶς πείσει πὼς γιὰ κάποια συκοφαντία θὰ πρόκειται καὶ πὼς εἶναι χαμένος καιρὸς καὶ κόπος νὰ προσέξει κανεὶς σὲ αὐτὴν.

Ὡστόσο δὲν πρόκειται μόνον γιὰ συκοφαντία· πρόκειται καὶ γι' ἀτιμία ἀπὸ τὶς χειρότερες. Οἱ λιβελλογράφοι καὶ οἱ ἡμερίδες πού τοὺς σιγοντάρουνε, ξέρουν πολυκαλὰ τὴν ἔ π ὅ θ ε σ η καὶ ξέρουν ἀκόμα πὼς ἡ ὑπόθεσις εἶναι τόσο μυστικά καὶ τόσο ντελικάτη, πού ὅ,τι καὶ νὰ γράφουνε δὲ θὰ βγῆ κανεὶς ἐ π ἰ ὁ ν ἢ α νὰν τοὺς πεί πὼς λένε ψέματα ἢ νὰν τοὺς δώσει πλατύτερες ἐξηγήσεις—οὔτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, οἱ λιβελλογράφοι, ἂν καὶ ξέρουν τὰ γεγονότα, μποροῦνε νὰν τὰ ποῦνε καὶ νὰν τὰ ἐκθέσουνε φαρδιά πλατιά, γιὰτὶ μέσα στὰ γεγονότα κρύβονται μεγάλα ἔθνικα σφέροντα.

Κ' ἔτσι, «ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς», πού λένε, σκαρώσανε τὸ λίβελλό τους γιὰ νὰ πολεμήσουνε τὸ Ὑπουργεῖο Δραγούμη, οἱ πατριώτες !

ΠΕΡΑΣΕ ἀπὸ δὴ κ' ἔμεινε λίγες μέρες κ' ἔφυγε ὕστερα γιὰ τὴν Εὐρώπη, ὁ κ. Ε. Βενιζέλος. Οἱ φημεριδογράφοι τῆς Ἀθήνας καὶ τῆς Πάτρας καὶ τῆς Κέρκυρας εἶδανε καὶ πάθανε νὰν τοῦ βγάλουνε μὲ τὸ τσιγγέλι μερικὰ λόγια ἀπὸ τὸ στόμα, ἢ ἢ δεχτεῖ δηλ. ἢ ὄχι εἰδῶ ὑποψηφιότητα γιὰ τὴν Ἐθνικοσυνέλευση, ἢ θὰ κάνει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο κτλ. Πού νὰν τὸ νιώσουν οἱ ἄμοιροι πὼς δὲν μπορεῖ καὶ δὲν ποῖπει νὰ μιλήσει σὲ μερικές περιπτώσεις ἕνας πολιτικὸς σὰν τὸν κ. Βενιζέλο, πού κάθε λόγος του ζυγιάζεται καὶ σκαλιάζεται στὴν Εὐρώπη ;

Τὴ δουλειά τους αὐτοί, τὴν κυκλοφορία τους, κὶ ἄς κλαίει πού τᾶχει. Νὰ δὰ ἡ ὥρα νὰ κοιτάζουμε τώρα καὶ τί ἐντύπωση θὰ κάνουμε στὴν Εὐρώπη ὅσα γράφουμε !

*

ΑΔΙΚΗ, πολὺ ἀδίκη, ἡ «ἐκκαθάριση» ποῖγινε στὸ Πανεπιστήμιο. Βγήκανε ἀπὸ μέσα ἱκανοὶ (Μηλιαράκης, Ν. Χατζηδάκης, Μαλανδρινός κλπ.) καὶ μείνανε μέσα τόσοι καὶ τόσοι ξυλοσκίστες. Καὶ πρῶτο πρῶτο τὸ μαμουθ τοῦ σκαλαστικισμοῦ πού λέγεται Μιστριώτης. Ἐκκαθάριση πού δὲν ἀρχινάει ἀπὸ τὴν ἀφεντιά του εἶναι κομικιά. Σὰ χτυπάει μάλιστα κ' ἐπιστήμονα σὰν τὸ Μηλιαράκη, μεταμορφώνεται σὲ μαγαρισμένη στρίγγλα.

Χωρὶς νὰ ζητάουμε ποιὸς σπαίει γιὰ ὄλ' αὐτά, ἐργόμαστε στὸ συμπέρασμα πὼς μιὰ σακάτικη ἐπανάστασις δὲν μποροῦσε παρὰ καὶ σακάτικα ἀποτελέσματα νὰ γεί.

*

ΕΝΑΣ Αἰγινήτης, ὁ Β., ξεκαθρίστηκε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο. Ὁ ἄλλος Αἰγινήτης, ὁ Δ., ὁ Ἀστρονόμος, τελεγράφησε ἀπὸ τὴν Ἑλβετία στὸ Ὑπουργεῖο πὼς αὐτοκαθαρίζεται (κατὰ τὸ αὐτοχτονεῖ), δηλ. φεύγει κὶ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο κὶ ἀπὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖο.

Κὶ ὅσοι διαβάσανε τὴν εἰδησιὴ εἶπαν :

— Νά, κ' ἕνας ἄθρωπος ἐπιτέλους καλοσυνείδητος ! Φρόντισε ὅμως, ὁ τσαχπίνης, νὰ μᾶς δεῖξει καὶ τί ζημιώνεται ἢ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη μὲ τὴν παραίτησή του, γιὰτὶ τὴ μιὰ μέρη δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες ἢ παραίτησή του, καὶ τὴν ἄλλη μέρη ἢ «Ἐστία» μᾶς τελαλοῦσε τὴν κατάπληξη πού κάμανε στὴν Εὐρώπη οἱ μελέτες καὶ οἱ παρατηρήσεις του γιὰ τὸν Κομήτη τοῦ Χάλεϋ καὶ γι' ἄλλα ἀστρονομικά ζητήματα πού τὰ μελέτησαν...οἱ βοήθοι του καὶ πού τὰ παρουσίασε ὁ σόφης γιὰ δικὰ του !

Ὁ σὺν Αἰγινήτης τόσο δουλεύει καὶ τόσο δουλεύει γιὰ τὴν Ἐπιστήμη, πού ἀναγκάστηκε ὁ κ. Παλλῆς νὰν τοῦ ἀφιέρῳσει τὸ ἀθάνατο ἐπίγραμμα :

Εὐπνα, σὺν Ἀστρονόμῳ,
κὶ ἡ νύχτα νὰν βγῆ.
Στοῦ πετινοῦ τὸν ὄμο,
παιδιά, τὰ φόρτωσα.
Εὐπνα, τὸ τηλεσκόπι
στὸ θόλο καρτερᾷ.
Μὰ ἄφοτος πατάει κατόπι
διὸ ροχαλίσματα.

*

ΣΤΗΝ «Οἰκονομικὴ Ἑλλάδα» εἶδαμε τελευταῖα ἕνα μελετημένο ἄρθρο γιὰ τὰ αἴτια καὶ ἀποτελέσματα τοῦ κρυφοῦ καὶ φανεροῦ πολέμου πού κάνει ὁ Νεοτουρκισμὸς στὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο. Ὁ ἀρθρογράφος παίρνει τὸ ζήτημα

ἀπὸ τὴν οικονομική του ὄψη, καὶ δείχνει ἐλοκίθασα πῶς οἱ Νεότουκοὶ βρῖσκονται σὲ φριχτὸ δῆλημμα. Ἀπὸ τὸνα μέρος θέλουμε νὰ συντρίψουμε, νὰ πνίξουμε κάθε τι ἑλλη- νικό, καὶ ἀπὸ τᾶλλο βλέπουμε πῶς δὲν τοὺς σφέρει νὰ χτυπήσουμε τὴν ἑλληνική προοδευτική ἐργασία πού σκορ- πίζει στὴν Τουρκία τᾶγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ βρ- ρούμε μιὰ στὸ καρφί καὶ μιὰ στὸ πέταλο. Κ' ἐμεῖς οἱ Ἑλ- λαδικοὶ στὸ ἀναμεταξὺ τί κάναμε; Τώρα τελευταία ξυπνή- σαμε καὶ κάνουμε ὅ,τι ποίπει γιὰ νᾶμαστε ἔτοιμοι γιὰ πό- λεμο. Δὲ φτάνει ὅμως αὐτό· ἔπρεπε νὰ τραλιστοῦμε καὶ μὲ φίλους καὶ σύμμαχους. Σ' αὐτὸ ἡ πολιτικὴ μας στάθηκε ὡς τώρα ἀντίθετη πρὸς τὸ σφέρο μας. Κατορθώσαμε νὰ ξε- μοναχιαστοῦμε· κι ὄχι μόνο τοῦτο, παρὰ καὶ νὰ κινή- σουμε τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀντιπάθεια αὐτῶν ἡμιοισθῶμων κα ἡμιοισθῶμων περιόκων φυλῶν, τὰς ὑπονοίας καὶ τὴν περι- φρόνησιν τῶν Μεγάλων».

Τὸ συμπέρασμα τὸ βγάζει ὁ καθένας. Ἄλοῖ στὸν ἄν- τρειωμένο ἄμα τὸν πιάσουνε δυὸ σπασμένοι. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ μονοιάσουνε καὶ νὰ τὸν πιάσουνε. Καὶ νὰ νοιώ- σουνε ἀπὸ πρῶν ὅτι τοὺς σφέρει. Αὐτὸ ἐννοεῖ καὶ τὸ ἄρθρο τῆς «Οἰκονομικῆς», ἄμα λέει πῶς ἐλπίζει νὰ ξεμε- θύσουν ἐπιτέλους καὶ ἴθουνται τάξεις» νὰ ὀδηγήσουνε τὸ λαὸ σὲ ὑγιέστερα φρονήματα.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ—, ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ

«Ὁ πειρασμός» κωμῳδία Συγγραφέας ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Θέατρο Βαριετέ.— Ὅπως ἔλα τὰ ἔργα τοῦ κ. Ξενόπουλου κι αὐτὸ εἶναι μιὰ ἡθογραφία. Ἡθογραφία σηκωμένη ἀπὸ τὴ σύγχρονη ζωὴ τοῦ ἀ- θηναϊκοῦ σπιτιοῦ. Μιὰ περίετρα, ἡ Καλλιόπη πού ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της καταντᾷ ἀληθινὸς πειρασμός, μπαίνει σ' ἕνα σπίτι καὶ τὸ κάνει πάνου κάτω. Τὴν ἐρωτεύουνται ὅλοι. Ὁ γέρος συνταξιούχος Ἄρεο- παγίτης, τὸ παιδί του, ὁ γαμπρός του, ὁ ἄλλος γαμπρός του, ὁ περὶτης. Μ' αὐτὴ ὅλους τοὺς κροῖ- δεύει τί ἔχει δεσμένη τὴν καρδιά της σ' ἕνα σκα- πανέα. Στὸ τέλος γίνεται σκάταλο καὶ τὴ διώ- χουνε ἀπ' τὸ σπίτι, δίνοντας της μάλιστα καὶ πατέντα καλῆς διαγωγῆς.

Οἱ τύποι καλοβαλμένοι στὴ σκηνὴ καὶ παρμέ- νοι σὲ καλὲς γραμμὲς ἀπὸ τὴ ζωὴ. Μὰ τίποτ' ἄλλο. Σκηνηκὴ τέχνη καμιά. Πιλέξιμο θεατρικοῦ ἔργου πουθενά. Ἡ «κωμῳδία», ὅπως τὴ χαρακτη- ρισε ὁ συγγραφέας, κάνει ἐντύπωση θεατρικῆς ἐπιθεώ- ρησης. Ὁ κ. Ξενόπουλος εἶναι κατὰ βάθος δημο- σιογράφος. Δὲν μπορεῖ, ὅσο κι ἂν πασχίσει, νὰ μπῆ σὲ περικυκλωσιὰ ἀληθινὰ φιλολογικῆ. Καὶ δυστυ- χῶς γιὰ τὴν ἡλικίαν του εἶναι ἀργὰ πιά νὰ κατα- φέρη.

Τὸ ἐμπορικὸ πνέμα τοῦ κ. Ξενόπουλου θυμα- τούργησε τούτη τὴ φορά. Τὸ ἔργο του τὸ παρευ- σίασε σὰν κωμῳδία τοῦ Γερμανοῦ κ. Φρέμτ καὶ μὲ τὸν

τίτλο «Ἐνα σπίτι ἄνω κάτω», κ' ἔτσι παίχτηκε τὴν πρώτη φορά. Ὅλα τὰ τερτίπια γιὰ νὰ πετύχη ἡ ἐπιχείρηση.

★

«Οἱ ἀπόκληροὶ» δρᾶμα σὲ τέσσερις πράξεις. Συγγραφέας: Ζ Μακρῆς. Στὸ θέατρο τῆς Νεάπο- λης.— Ἐνας νέος, ὁ Κώστας, παίρνει καὶ δίνει ἕνα μὲ πού νὰ καταφέρη νὰ βρῆ μιὰ θέση ὑπαλληλικὴ στὰ γραφεῖα μιᾶς ἐταιρίας «πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐθني- κῆς παραγωγῆς». Ἀμέσως παντρεύεται τὴν ἀγα- πημένη του Λέλα πλάθοντας μύρια ὄνειρα φτυχι- σμένης ζωῆς. Μὰ σὲ λίγα χρόνια πέφτουν τὰ φτερά του. Ἡ δουλειὰ πολλή, ὁ μιστὸς μικρός, κ' ἡ προ- κοπὴ ἀβεβαία. Τὰ ἔξοδα τοῦ σπιτιοῦ πιακῶνουν τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Χρῶνεται, καὶ κιντυνεύει νὰ πουληθῆ στὸ σφυρὶ τὸ σπίτι του. Ἀπὸ τὸ κακὸ του ἀρρωσταίνει. Ἡ ἐταιρία τὸν παύει καὶ ἔτσι στὸ δυστυχημένο Κώστα σιμώνει τὸ φάντασμα τῆς πείνας. Στὴν ἀπελπισία του παρουσιάζεται μὲ τὴ γυναίκα του στὸ διευθυντὴ τῆς ἐταιρίας νὰ τὸν περικαλέσῃ γιὰ τὸν ξαναδιορισμὸ του. Μ' αὐτὸς ἀρνιέται στὴν ἀρχή. Ὑστερα ὅμως πού τραβιέται ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς Λέλας τοῦ δίνει ἐλπίδες. Κρυφὰ σιμώνει τὴ Λέλα ὁ κ. διευθυντῆς καὶ τῆς τὸ λέει καθαρὰ πῶς φτάνει νὰ θελήσῃ νὰ σβύσῃ τὴν ἀγάπην του κι ὅλα τελειώνουν καλά. Μὰ ἀντὶς γι' ἀπάντησιν ἡ Λέλα τονὲ σκοτώνει.

Γενικὰ νὰ κρίνουμε τοῦ «Ἀπόκληρου» δὲ θὰ τὸ βροῦμε ἔργο ἄσκημο στὴ σύλληψή του. Ἐχει μὲτα μιὰν αὔρα ἀπὸ ἀλήθεια, καὶ μιὰ προσπάθεια νὰ κοιτάξῃ ἀπὸ σιμὰ τὴ ζωὴ μας. Μὰ ὁ συγγραφέας του φαίνεται πῶς δὲν ἔχει τὸ μάτι ν' ἀντικρύξῃ ξεκαθάρῃ τὸ κοινωνικὸ ἄμα ζύωμα. Θὰ χρειάζοταν ἀπὸ μέρος του ἐπιστημονικὴ μελέτη στὰ διάφορα κοινωνικὰ ζητήματα, γιὰ νὰ μὴ βλέπῃ συχισμένα τὰ πράγματα. Ἡ ἐπιστήμη σήμερα ἔφασε νὰ εἶναι ὁ ἀπαραίτητος βοηθὸς ἀκόμα καὶ τοῦ δραματικοῦ συγγραφέα. Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἡ μελέτη, ἡ παρα- τήρησιν, ἡ πείρα, τὸ ξέτασμα ἀπὸ σιμὰ κι ἀπὸ ἀ- ψηλα, ἀπὸ περασμένα χρόνια κι ἀπὸ πλῆθος ἀθρώ- πους καὶ τὸ βάλσιμο τῆς κάθε παρατήρησης σὲ τάξιν καὶ σὲ σειρά. Ἐχοντας τὸ λοιπὸ τὴν ἐπιστήμη στὸ χέρι του ὁ σημερινὸς μελετητῆς τῆς κοινωνίας μας δὲ θὰ σταματᾷ σὲ πράγματα ξεπερασμένα καὶ ξεκαθαρι- σμένα ἀπὸ ἄλλους γιὰ νὰ βγάλῃ συμπεράσματα γνωστά, μὰ θὰ προχωρήσῃ μπροστὰ στοὺς καινού- ριους κάμπους τοῦ κοινωνικοῦ ἀγῶνα, τοῦ καθαροῦ ἀγῶνα, τοῦ γενικὰ ἀποκρυσταλλωμένου ἴσκαμε σή- μερα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ παρατήρησιν κοινωνικοῦ ἀγῶνα,